

Discurs d'inauguració del curs 2018-19

Palma, 7 de setembre de 2018

Doctors i doctors claustrals,
Molt Honorable Senyora Presidenta del Govern de les Illes Balears,
Excel·lentíssima Senyora Presidenta del Consell Social,
Distingides autoritats, benvolgudes amigues i benvolguts amics,

Gràcies per voler compartir la solemne sessió d'inici del curs 2018-19, en el qual dipositarem tota la il·lusió, la responsabilitat i l'esforç. Un curs que continua marcat pel quarantè aniversari de la recuperació d'estudis universitaris a Mallorca, els quals, des de fa vint anys, s'han estès a totes les illes Balears.

De bon començament, volem donar la benvinguda a les persones que s'incorporen a la nostra universitat: estudiants, professors i personal d'administració i serveis; esperam que es trobaran ben a gust amb la seva feina. Benvinguts, també, els que ja hi éreu, us encoratjam a continuar bastint la UIB com a institució pública d'ensenyament superior de la més alta qualitat, la qual, a més, hauria de ser molt útil a la nostra societat i, alhora, gaudir de rellevància internacional.

Moltes gràcies, doctor Salvà, per la vostra interessant lliçó, en què descriuiu l'evolució de la població de les Illes Balears al llarg dels quaranta anys de la UIB.

Altres vegades ja m'heu sentit dir, però ho vull repetir, que el nostre plantejament estratègic es basava, i es basa encara, fonamentalment en aquests objectius:

- Millorar constantment la qualitat de l'activitat docent.
- Mantenir-nos en llocs capdavanters d'excel·lència en investigació.
- Projectar la innovació i la transferència del coneixement a la societat.
- Potenciar la internacionalització, i en particular la mobilitat dels estudiants.
- Oferir una projecció cultural i social a l'abast de totes les Illes, com a institució ben arrelada al territori i compromesa amb la nostra llengua i cultura.
- Reafirmar el compromís amb valors com la solidaritat, la salut, la sostenibilitat, el diàleg, la integritat, la igualtat de gènere..., i amb tots aquells valors que dignifiquin la condició humana.

La consecució d'aquestes fites ha motivat i motiva la nostra feina com a equip de govern acadèmic, per convertir l'educació i la formació en motor social, cultural i econòmic que mou els engranatges del benestar de la nostra societat.

A partir d'ara, desenvoluparé tres eixos: agraïments, reconeixement i reptes.

Agraïments, de passat i de present

Primer, estam agraïts a l'esforç i dedicació del personal, tant docent i d'investigació com d'administració i serveis, per mantenir i consolidar la UIB com una universitat de qualitat. També estam agraïts a tots els estudiants i les seves famílies, perquè han confiat la seva formació superior a la UIB.

Un agraïment especial a totes les persones, i són moltes, que durant aquests quaranta anys han dedicat part del seu temps a la gestió d'aquesta institució.

Segon, igualment estam agraïts als representants de tots els grups polítics del Parlament, pel suport que han donat, en cada cas, a les iniciatives que afectaven millores de la Universitat. En diverses ocasions he assenyalat que la UIB, lluny de ser un projecte partidista, és, i ha de ser, de tothom, i per això l'aportació dels diferents grups parlamentaris és important.

Gràcies a l'executiu actual, en particular al conseller d'Educació i Universitat, doctor Martí March, i al seu director general doctor Juan José Montaña, per la seva voluntat de satisfer, segons les disponibilitats, la millora pressupostària, any rere any. També, al director general d'Innovació i Recerca, de la Conselleria de Vicepresidència, senyor Josep Lluís Pons, pel seu suport i les iniciatives en pro de la recerca i la transferència del coneixement.

I de manera especial estam agraïts a la presidenta, senyora Francina Armengol, pel seu compromís amb la Universitat, atès que sempre està oberta a escoltar les nostres propostes.

Dels fets que corroboren l'entesa durant aquesta legislatura, principalment vinculats a la Conselleria d'Educació i Universitat, destaquen:

1. L'augment de les transferències, corrent i d'inversió, que ha permès, bàsicament, l'estabilització i el reconeixement de drets del personal i la posada en marxa de la carrera professional.
El manteniment dels preus de matrícula, iniciat amb l'anterior govern. En el curs actual s'han reduït un 10 per cent en els graus i entre un 10 i un 15 per cent en els màsters.
2. La coordinació en la posada en marxa de les dues proves de batxillerat per a l'accés a la Universitat, la segona durant el mes de juliol. Aquesta aposta ha resultat molt positiva per als estudiants: millora dels resultats, increment de les possibilitats de trobar una plaça en els estudis que desitgen i procés de matrícula molt consolidat en el moment d'iniciar les classes a la UIB.
3. L'acabament dels tràmits per a la construcció, amb fons FEDER, de l'edifici interdepartamental II. És destacable també l'obertura de Ca n'Oleo, on s'ubica de forma permanent el nostre Consell Social compartint espais amb la Conselleria de Cultura, Participació i Esports, amb la qual mantenim una bona col·laboració, que ara fins i tot millorarem amb activitats culturals i esportives.

4. La implantació dels estudis de Medicina, que, d'acord amb el sistema de salut, serà un element de millora assistencial i d'augment de la investigació en salut.
5. La implantació, enguany, del nou grau de Direcció Hotelera, impartit per l'Escola d'Hoteleria, la qual cosa ha estat possible gràcies al suport de la Conselleria de Treball, Comerç i Indústria.
6. El programa del SOIB Joves Qualificats, de la Conselleria esmentada, que ha permès que gairebé un centenar de joves hagin pogut adquirir durant quinze mesos experiència professional relacionada amb els seus estudis. Tots, estudiants i universitat, esperam que tingui continuïtat.
7. El suport de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació a accions socials i de cooperació al desenvolupament.

Tercer, estam també agraïts per la represa de la col·laboració amb el Consell de Mallorca, que ens ha ajudat a la projecció cultural universitària per fer possible que la nostra universitat es consideri com una factoria d'activitats culturals i d'universitat oberta de primer ordre a Mallorca.

D'altra banda, estam agraïts a la constant col·laboració dels consells de Menorca, Eivissa i Formentera en les activitats de les seues universitàries, especialment en les activitats de la UOM, en les quals també participen la majoria d'ajuntaments de les Illes. I, en particular, agraïts a l'Ajuntament de Palma, que, a més, ens ha fet partícips de projectes amb el propòsit d'anar convertint Palma en ciutat universitària. Senyor batlle, una residència universitària municipal ajudaria ben molt, tal com ha demanat la presidenta del Consell Social.

Quart, estam agraïts a la creixent implicació del sector empresarial i institucional en temes d'innovació i transferència de coneixement, canalitzada a través de la Fundació Universitat-Empresa, en què destaca la participació en els fòrums d'ocupació i la participació en les pràctiques curriculars i extracurriculars.

Volem posar en relleu la creació de les càtedres d'empresa i/o institucionals; aquest curs passat la Càtedra del Mar d'Iberostar, per fomentar la formació i la recerca en el camp de l'ecologia marina. Esperam aquest curs poder crear les patrocinades per Logitravel, per l'Ajuntament de Capdepera i per l'Ajuntament de Calvià.

També s'ha de destacar la posada en marxa d'un títol propi d'Especialista en la Indústria Nàutica, en col·laboració amb l'Associació Espanyola de Grans lots i l'empresa Astilleros de Mallorca, i la posada en marxa d'un Màster en Gestió de les Polítiques Públiques, en col·laboració amb el Govern i el Consell de Mallorca.

Cinquè, i potser més important, estam també agraïts a la confiança dels més de 70.000 graduats durant aquests quaranta anys a la nostra universitat. Molts d'ells han anat ocupant, i ocupen, llocs capdavanters en l'àmbit social, cultural, empresarial i polític de la nostra societat, la qual cosa es reflecteix en el fet que han propiciat l'augment de la interacció entre societat i Universitat.

Com ens n'alegram quan un graduat ens ve a proposar un projecte, un conveni o senzillament una proposta de millora.

Aquests agraïments són raons més que suficients per fer valer la creixent col·laboració de la societat en general amb la Universitat, per fer del projecte educatiu la clau que obri les portes de la cultura i de l'educació als nostres ciutadans per bastir una societat moderna on el coneixement és un valor primordial.

Reconeixement

La nostra universitat, amb arrels històriques de més de cinc-cents anys en la Universitat Lul·liana, en els quaranta anys de la seva renaixença és una institució amb un prestigi creixent.

Una vegada més vull deixar ben clar que tots els rànquings més rellevants, tant nacionals com internacionals, ens situen en llocs capdavanters. Al darrer rànquing de Xangai, considerat com el precursor i el més fiable dels rànquings mundials d'universitats, la UIB és entre les 600 millors del món (concretament en la posició 560), i el rànquing la destaca en set de les 54 disciplines que avalua i, particularment, en Turisme i Hoteleria, que es manté com la disciplina en què la UIB està més ben situada: entre les 75 millors universitats del món.

De les més de 20.000 universitats registrades, el rànquing de Xangai n'avalua unes 4.000, i només 1.700 apareixen valorades. Tan sols el fet d'aparèixer-hi valorada ja és meritori, i, si pensam que la UIB és la 560 entre totes les del món i la 15a de l'Estat, és una proesa! És el miracle de les persones de la UIB, que amb el seu esforç, amb mancances de pressupost, pugui ser on és.

De manera més particular, hem de celebrar que l'IFISC (centre de recerca entre la UIB i el CSIC), liderat pel doctor San Miguel, va ser reconegut com a unitat d'excel·lència investigadora María de Maeztu, la primera en la nostra comunitat, la qual cosa ens situa entre les vuit comunitats autònomes que en disposen. Hem celebrat també el premi Princesa de Asturias i el premi Nobel de Física al projecte LIGO, descobridor de les ones gravitacionals. El grup de la UIB liderat per la doctora Sintès és l'únic de l'àmbit espanyol que participa en aquest important projecte. I el passat mes d'agost, el doctor Lluís Pomar, catedràtic emèrit d'Estratigrafia, fou guardonat amb la Medalla Sorby, com a reconeixement a una carrera científica i acadèmica de gran impacte internacional.

Aquestes distincions són exemples clars de la qualitat de la investigació i de la docència a la UIB.

Però...

Necessitam que la societat vegi en la UIB una bona universitat, perquè ho és, capaç de mantenir la seva competitivitat en la investigació, la qual cosa la fa realment universitat,

i capaç de garantir una formació de qualitat a les generacions que s'hauran de moure en un món cada cop més competitiu, complex i internacionalitzat.

Atenent aquesta qualitat contrastada, desitjam que, cada vegada més, el fet d'estudiar a la UIB sigui la primera opció dels estudiants d'aquestes illes, i una opció força atractiva per a estudiants d'altres territoris que cerquen una educació de qualitat amb el valor afegit d'integrar-se en una comunitat diferent de la seva.

Ens agradaria molt comptar amb tots i cadascun dels nostres estudiants i graduats perquè siguin ells, que constitueixen l'ànima de la UIB, els millors prescriptors i els que ajudin a millorar-la per treure'n el màxim rendiment acadèmic.

Sabem que podem comptar amb el Consell d'Estudiants, i amb les diferents associacions, que ens ajuden a dinamitzar el dia a dia del campus, a través del Vicerectorat d'Estudiants, al mateix temps que ens permeten conèixer, de primera mà, els seus objectius i les seves necessitats. Volem reconèixer-los la tasca que han dut, i duen, a terme els seus membres i representants en els diferents òrgans de govern. És una feina a la qual dediquen molt de temps i molts d'esforços. Per això, també gràcies.

Reptes, de present i de futur

Pel que fa al nou curs que avui comença, i que ja us he dit que afrontàvem amb il·lusió i responsabilitat, voldria destacar que, de la mateixa manera que els estudiants inicien un camí ple de desafiaments, la Universitat té un camí ple de reptes; uns a curt i altres a llarg termini.

Alguns dels reptes més destacables —en diré només deu— per al curs 2018-19 són:

1. La posada en marxa del model de contracte-programa que ha de permetre fer realitat els objectius, encara no coberts, d'assolir un finançament que permeti a la UIB cobrir el capítol I, nòmines de personal, a través de la transferència nominativa corrent, i cobrir les despeses de manteniment del campus a través de la transferència d'inversions. Aquestes dues línies pressupostàries han de permetre una inversió per estudiant que s'acosti a la mitjana de les universitats espanyoles. Un objectiu indefugible de present i de futur. La UIB, per continuar lluitant per excel·lir, necessita millorar els recursos econòmics que s'hi dediquen. Estam segurs que el Govern comparteix aquest clam.
2. La voluntat de mantenir-nos i millorar en paràmetres de qualitat acadèmica i de consolidar-nos en les àrees on hem demostrat lideratge nacional i internacional. L'anunci de la posada en marxa del programa autonòmic de recerca, i del complex científic al Parc Bit, per impulsar projectes d'investigació d'un alt impacte socioeconòmic, és, en si mateix, un repte i una oportunitat pels quals la UIB vol apostar de manera decidida, com a primera institució en producció de coneixement de les Illes.

3. La consolidació del programa UIB Campus Digital com una aposta d'actualització del suport als docents a l'hora de preparar els materials digitals, en el qual s'ha començat a incorporar la generació d'àudio i vídeo 360° en tot allò que volem aportar als estudiants des de la nova Aula digital. El canvi cap a la digitalització és imprescindible i inevitable.
4. L'augment de les pràctiques extracurriculars, a través del DOIP de la FUEIB, agraïnt l'esforç de les institucions i empreses que s'hi acullen, així com l'alta valoració positiva de l'experiència.
5. L'ampliació i el desenvolupament del programa d'activitats culturals, entre les quals la Coral UIB continuarà ben present. Entenem la cultura com un element important per a la necessària cohesió social. I aquí la UOM ha estat, és i serà cabdal.
6. La continuïtat de programes i accions per acostar-nos als nins i joves, futurs estudiants de la nostra universitat, a les seves famílies i a les escoles, per animar-los a desenvolupar les seves capacitats i els seus talents, a través del programa PORT-UIB, i més concretament: Demotec, Demolab, Olimpíades, jornades Ciència per a Tothom, Stalmat o MENTORiment, entre altres.
7. L'increment de la mobilitat i la internacionalització dels estudiants. En aquest curs es preveu que rebrem un total de 350 estudiants de 32 nacionalitats diferents, i al voltant de 400 estudiants de la UIB aniran a fer una estada en una Universitat estrangera d'alguns dels 25 països de destinació. Són xifres que marquen una tendència ascendent any rere any i que cal continuar incrementant encara més.
8. La continuïtat de les actuacions, dins el programa operatiu FEDER 2014-2020, en Administració electrònica, transformació digital i infraestructura científica. També és imprescindible arbitrar inversions per millorar les instal·lacions i els edificis, en particular pel que fa a tot el sistema de climatització, ja obsolet.
9. El desenvolupament de les accions de SmartUIB, que s'han de veure projectades amb la posada en marxa de la casa de Ca ses Llúcies com a mostrador dels beneficis que es podran transferir a la societat.
10. La promoció de polítiques i estratègies que millorin el benestar de la comunitat universitària constituint un campus i unes seues cada vegada més saludables. A més, atendrem la solidaritat i la cooperació al desenvolupament, com també aprofundirem el compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible, promoguts per les Nacions Unides.

Senyora presidenta, amigues i amics, tots som conscients que parlar de reptes de futur a llarg termini és bastant complicat; primer, per la indefinició temporal del terme futur i, segon, per la velocitat dels canvis que introdueix la tecnificació, en l'àmbit social i econòmic en general, i en l'educació en particular.

El que és clar és que ens hem de preparar, tal com fem, per a un ensenyament fortament digitalitzat i alhora universal, on la importància de la transmissió de coneixements es

veurà sobrepassada per la del guiatge en el procés d'aprenentatge dels estudiants, la qual cosa exigirà, d'una banda, un esforç important d'adaptació del professorat i, de l'altra, inversió en infraestructures transmèdia.

Per acabar, i incidir en aquest futur, extrauré unes idees del llibre, actualment amb forta repercussió mediàtica, 21 lliçons per al segle XXI, de Yuval Noah Harari (autor també dels llibres *Sàpiens* i *Homo Deus*), que ens poden servir per planificar el futur de l'educació, tant de professors com de gestors, en un món ple de fonts d'informació i d'altres de desinformació. Diu Harari:

«En aquest món el professor ha d'estar més interessat a donar elements que capacitin per donar sentit a la informació i saber destriar el que és i no és important i, per damunt de tot, saber combinar una quantitat ingent de bits d'informació per tenir una imatge general del món que ens envolta».

Davant la pregunta: què s'ha d'ensenyar?, Harari avala *«l'ensenyament de les quatre C: pensament crític, coneixement, col·laboració i creativitat, la qual cosa significa disminuir el pes de les habilitats tècniques i fer l'esforç en les habilitats generals per a la vida. En el futur, el més important serà la capacitat de gestionar els canvis, d'aprendre coses noves i de mantenir l'equilibri mental en situacions amb què no estam familiaritzats».*

Per debatre aquest futur de la Universitat hem rebut, i acceptat, l'ofertament del Consell Econòmic i Social d'incloure la UIB en el seu estudi de prospectiva 2030 que el Govern li ha encarregat, en el qual hi ha una bona participació de professors de la Universitat. Agraïm aquesta proposta, que coincideix amb el nostre propòsit de repensar la UIB el 2028, quan complirà mig segle d'existència.

Acab amb dues frases per a la reflexió: la primera és del que fou president dels Estats Units Benjamin Franklin: *«Invertir en coneixement produeix sempre els millors beneficis»*, i la segona, del que fou president de la Universitat de Harvard Derek Curtis Bok: *«Si creieu que l'educació és cara, provau amb la ignorància».*

Moltes gràcies.